

Staili ry:n vetoomus koulujen taito- ja taideaineiden aseman puolesta

Suomen taito- ja taideaineiden liito Staili ry. on huolissaan yleissivistävän koulun eli peruskoulun ja lukion sekä toisen asteen ammatillisen koulutuksen taito- ja taideaineiden asemasta. Näiden aineiden opettamisen vähenemisen myötä koko Suomalaisen yhteiskunnan kulttuurinen osaaminen sekä kädentaidot ovat vaarassa köyhtyä.

Peruskoulu

2016 käyttöön otetussa opetussuunnitelmassa tavoitteena oli vahvistaa taito- ja taideaineiden asemaa peruskouluissa. Todellisuudessa näiden aineiden asema on heikentynyt uusien opetussuunnitelmien ja niiden myötä voimaan tulleiden tuntijakojen vuoksi. Luvatut lisätunnit menivät lähinnä alakouluille. Vaikka yläkouluissa musiikki ja liikunta saivat lisää tunteja, valinnaisten aineiden määrä väheni ja tämän vuoksi taito- ja taideaineissa pätevien aineenopettajien pitämät tunnit ovat vähentyneet. Valinnaisten tuntien määrän pienentyessä yläkouluissa taito- ja taideaineet joutuvat kilpailemaan keskenään tunneista. Taloudellisista syistä koulut eivät perusta ryhmiä pienillä oppilasmäärillä. Siksi monissa kouluissa kaikki taito- ja taideainekurssit eivät toteudu eikä aineita opeteta enää seitsemännen luokan jälkeen. On täysin tavallista, että yläkoululainen ei saa opiskella itselleen merkittävintä ainetta, vaikka juuri tässä iässä nuoret hakevat suuntaa elämälleen ja ehkä tulevassa ammatissaan tarvitsemiaan taitoja.

Staili ry. toivoo, että koulutuspolitiikassa otetaan huomioon taito- ja taideaineiden heikentynyt asema ja ryhdytään etsimään keinoja sen parantamiseksi sekä lisätään resursseja esim. ryhmäkokojen pienentämiseen ja tuntikehykseen, jotta kurssien perustaminen mahdollistuu.

Lukio

Lukioissa korkeakoulujen uudistuneet pisteytysmenetelmät ja matematiikan ylivalta hakupisteissä ajavat väistämättä opiskelijat valitsemaan vähemmän taito- ja taideaineita, sillä näiden osaamista ei hyödynnetä jatko-opiskelujen haussa. Nykyisellään pisteytystyökalu johtaa valintoihin, joissa tärkeimpänä on ulkoinen motivaattori eli yliopisto-opintoihin vaikuttavat pisteet itseä kiinnostavien aineiden sijasta. Uudistuksen myötä monissa lukioissa soveltavat ja syventävät kurssit jäävät toteutumatta ja tämä asettaa oppilaita eriarvoiseen asemaan jatko-opintomahdollisuuksien suhteen. Koko lukion yleissivistävyyden ajatus on vaarantunut. Teoriapainotteisten oppiaineiden uuvuttamat lukiolaiset voivat tutkimusten mukaan huonosti, taito- ja taideaineet vastaavat yleissivistävyyden lisäksi myös tunnetaitojen ja jaksamisen ongelmaan. Taito- ja taideaineet eivät kuitenkaan ole vain hyvinvointia

lisääviä aineita. Taito- ja taideaineiden opiskelun tarjoama tieto, kulttuurinen pääoma ja osaaminen sekä oppilaiden kyky soveltaa ja tuottaa uusia sisältöjä taiteen keinoin ovat keskeisiä tulevaisuuden taitoja. Näissä aineissa tehtävät lukiodiplomit ovat laajoja projekteja, joissa vaadittavat näytöt vastaavat korkeakouluissa vaadittavia tiedon käsittelemisen ja tuottamisen taitoja.

Staili ry:n haluaa, että lukioiden yleissivistävyyttä kehitetään entisestään ja oppilailla on tasavertaiset mahdollisuudet ympäri Suomea opiskella laajasti lukioissa myös taito- ja taideaineita. Taideaineiden lukiodiplomia tulee kehittää ja vahvistaa siten, että niitä pidettäisiin YO- suoritusten kaltaisina tietoa, taitoa ja osaamista mittaavina näyttöinä ja ne huomioitaisiin myös korkeakoulujen pisteytyksessä. Korkeakoulujen pisteytystyökalua tulisi kehittää niin, että sen ohjausvaikutukset poistuisivat tai vähenisivät merkittävästi.

Ammattikoulu

Ammatillisista kouluista taito- ja taideaineet ovat karsittu minimiin, vaikka useat kädentaidon alat tarvitsevat visuaalista, hienomotorista ja kulttuurista osaamista. Taito- ja taideaineiden yleissivistävyys on unohdettu.

Staili ry. ajaa ammatillisen koulutuksen yleissivistävyyden vahvistamista. Kädentaidon ammattilaiset tarvitsevat myös visuaalista taitoa ja kulttuurista osaamista ja nämä taidot tulee vahvemmin tuoda mukaan myös ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi opiskelijoiden työkyvyn ylläpitoon tulisi lisätä resursseja.

Taito ja taideaineiden arvostus koulumaailmassa

Edelleen joissakin kouluissa tai kunnissa on päättävissä asemassa henkilöitä, jotka arvottavat opetettavat aineet tärkeisiin sekä vähemmän tärkeisiin ja pitävät taito- ja taideaineita vähemmän tärkeinä harrasteaineina. Koulut palkkaavat liian kepein perustein epäpäteviä esim. luokanopettajakoulutuksen saaneita opettamaan yläkoulujen taito- ja taideainetunteja. Tätä säästösyistä tehtyä ratkaisua, jossa aineopetuksen kelpoisuusehdot eivät täyty, ei esimerkiksi matemaattisten aineiden tai kielten opetukseen käytetä.

Staili ry. toivoo, että kuntia velvoitetaan tiukemmin noudattamaan pätevyysvaatimuksia ja pätevän aineenopettajan työtä arvostetaan.

Julkinen kulttuuristrategia

Vaikka aineiden arvostus koulutasolla ei aina ole hyvä, on julkisessa kulttuurikeskustelussa ja asiantuntijoiden tutkimuksissa noussut pinnalle taito- ja taideaineiden merkitys yksilön henkisen kasvun, laaja-alaisen osaamisen, teorian konkretisoitumisen sekä yhteiskunnan kilpailukyvyn ja kulttuurin näkökulmasta. Kulttuuri, liikunta ja kädentaidot halutaan vahvemmin kaikkien suomalaisten ulottuville. Tilanteen parantamiseksi on edellisen hallituksen aikana tarjottu kärkihankkeiden muodossa harrastusmahdollisuuksien lisäämistä ja eri kulttuuritoimijoiden ja hankkeiden tuomista kouluille. Koulun tarjoaman taito- ja taidekasvatuksen aseman vahvistamisesta ei puhuta eikä koulujen opettajien ainejärjestöjen edustajia kutsuta kehitystyöhön mukaan. Harrastusmahdollisuuksien lisääminen on tärkeää, mutta parhaimmatkaan harrastehankkeet eivät korvaa koulujen taito- ja taideaineopetusta, sillä koulu on ainoa taho, joka tavoittaa kaikki nuoret ja mahdollistaa tasavertaisesti kaikkien taito- ja taidekasvatuksen osaavan ammattilaisen johdolla.

Staili ry. toivoo, että koulujen ammattilaiset otetaan tasavertaiseksi kumppaniksi eri taito- ja taideaineryöryhmiin. Toivomme, että koulujen merkitys suomalaisen yhteiskunnan kulttuurillisen osaamisen, liikunnan sekä kädentaitojen kehittäjinä ja ylläpitäjinä huomioidaan, ja niiden kehittämiseen satsataan voimavaroja ja resursseja. Kannatamme harrastusmahdollisuuksien lisäämistä, mutta ne eivät saa tulla koulutyön korvaajiksi.

Koulun tulevaisuus

Yhdeksi uhkakuvaksi taito- ja taideaineiden tulevaisuudelle on noussut myös kaikki ne uudet tiedot ja taidot sekä toimijat, joita halutaan tuoda osaksi suomalaista koulutusta. Varsinkin peruskouluun halutaan tarjota uusia oppiaineita ja usein ehdotuksena on, että tunnit näille oppiaineille otetaan entisestään vähäisistä taito- ja taideainetunneista.

Kehittyvä yhteiskunta tuo uusia mahdollisuuksia opetuksen toteuttamiseen. Vaikka joitakin osia opetuksesta voitaisiin toteuttaa joillain tavoin digitaalisesti etäopiskeluna, ei voida ajatella, että taito- ja taitoaineita toteutettaisiin kokonaan verkkokursseina. Verkkokursseissa ei pystytä toteuttamaan opetus suunnitelman tavoitteiden mukaista prosessin arviointia tai sosiaalisia tavoitteita, jotka eivät täyty, mikäli kurssi toteutetaan täysin etäopiskeluna. Uuden lukiolain (714/2018) mukaan opetukselle asetetut tavoitteet eivät voi vaarantua itsenäisesti suoritettavilla opinnoilla. Lisäksi esimerkiksi liikunnassa ja kädentaitojen opetuksessa oppilaiden turvallisuus on erityiskysymys. Kuka on vastuussa virheellisistä tekniikoista tai siitä, että verkkokurssilla oppilaalle sattuisi jotain? Erikseen ovat oppilaat, jotka eivät voi opetukseen syystä tai toisesta osallistua. Näidenkin oppilaiden kohdalla tulee tehdä erikseen hallintopäätös opetuksen erityisjärjestelyistä.

Staili ry. haluaa kehittää koulujen opetusta ajan vaatimusten tarpeisiin oppiaineiden opetussisältöjen kehittämisen kautta. Opettajan merkitystä ohjaajana ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys oppilaan kehittymiselle tulee arvostaa, taito- ja taideaineiden opiskelusta ei pidä tulla yksinopiskelua.

Suomen taito- ja taideaineiden opettajajärjestöjen liitto Staili ry.

KMO Koulujen Musiikinopettajat ry
Kuvataideopettajat KUVIS ry. KTAOL
Kotitalousopettajien liitto ry.
LIITO Liikunnan ja Terveystiedonopettajat ry.
Teknisten aineiden opettajat - TAO r.y.
Tekstiiliopettajaliitto TOL ry.